

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТ**

**ЖАС ҒАЛЫМДАР, МАГИСТРАНТТАР,
СТУДЕНТТЕР МЕН МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ
«XXI СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ**

**МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ, МАГИСТРАНТОВ,
СТУДЕНТОВ И ШКОЛЬНИКОВ
«XXI САТПАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ»**

ТОМ 18

**ПАВЛОДАР
2021**

МАЗМҰНЫ

6 секция. Гуманитарлық және әлеуметтік ғылымдары 6 секция. Гуманитарные и социальные науки

6.14 Заманауи білім беру: өткеннің тәжірибесі, болашаққа көзқарас 6.14 Современное образование: опыт прошлого, взгляд в будущее

Абишева С. И.	
Вопросы подготовки дизайнеров на современном этапе	3
Абыкенова Ж. К., Жумабаева З. Е.	
Модель «4К» как средство коммуникации детей дошкольного возраста	8
Айтимова М. К.	
Әдебиеттік оқу сабағында бастауыш сынып оқушыларының айтылым дағдыларын қалыптастыру	13
Айтмағамбетова А. С., Адилова В. Х.	
Культура интеллектуального труда школьника, как стержневой компонент успешной социализации личности	17
Алина Д. К.	
Білім беру үдерісінде сыни ойлаудың педагогикалық және психологиялық ерекшеліктері	21
Альпаттина Г. Ш.	
Вопросы формирования антикоррупционного мировоззрения	27
Ардабаева А. К., Жансейтова Л. Ж., Исаева Н. Т., Беркін Л.	
Студенттердің білімін қашықтықтан оқытуда бақылау және бағалау	31
Аринтаев М. П.	
Патриотическое воспитание молодежи на уроках НВПТ	35
Арымбекова Н. А.	
Инновациялық оқытудың білім беру жүйесіндегі рөлі	40
Ахметова Г. Т., Камбарова Ф.	
Образование – наш путь в будущее	44
Баймульдина А. Ж.	
Қазақ тілі мен әдебиеті сабақтарында диалогтік оқыту – сапалы білім беру мәселелерін шешудің бір жолы	48
Бейсенкулова Л. Б., Тулекова Г. М.	
Ақпараттық технологиялар мен құралдарды қолданудың заманауи білім беру сапасына әсері	52
Бурдина Е. И., Маралбаев А. К., Беркинов Н. Р.	
Эффективность усвоения учебной информации студентами в условиях электронного обучения	56

Б

урдина Е. И., Маралбаев А. К., Беркинов Н. Р.	
Личностные психологические детерминанты предрасположенности подростков к девиантному поведению	62
Birlesbek Kubul	
Другие программы, кроме программы «Болашак». что такое HSK? Как поступить на грант в Китай?	68
Бильтаева Г. Е., Нурғалиева М. Е.	
Ағылшын тілі сабақтарында білім алушылардың өздік жұмысы	71
Болатхан Ә. Б.	
Некоторые аспекты исследовательской деятельности учителя в условиях обновления содержания образования	76
Досымханов А. А., Адилова В. Х.	
О развитии компетенций интеллектуального труда в процессе обучения будущих специалистов	81
Егинбаева Ж. Ш., Омарова В. К.	
Педагогические условия эффективности использования информационных технологий в обучении	85
Елмесова Б. Г.	
Современные модели библиотечного обслуживания: перспективы внедрения	91
Ермекова А. А.	
Использование элементов знаковой системы как метод развития исследовательских навыков учащихся	95
Медведева Т. Ф., Есенкулова Т. Д.	
Инновационные мобильные технологии в образовательном процессе как основа проблемно-ориентированного обучения.	100
Женгулова Д. А., Адилова В. Х.	
Теоретико-методические аспекты и режиссура современного урока как интеллектуальное мастерство современного педагога	104
Жетмекова Б. А.	
Оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттырудағы әдістердің қолдану	108
Жолдасова А. М.	
Оқушылардың жылдам оқу дағдысын қалыптастыру әдістері	114
Жомартова А. Д.	
UDL – новый взгляд на обучение в условиях инклюзивного образования	120
Жумажанова Б. А.	
Қазақстанда инклюзивті білім беруді енгізу	128
Жунусова Д. М., Жусупова Л. К., Жусупов Е. К.	
Инновационные технологии и новые методы обучения на уроках истории	132
Жусупова Б. К.	
Білім берудегі жаңа технологияларды оқыту үрдісінде қолдану	138

Таблица 1 – Chinese Proficiency Test тест, определяющий уровень китайского языка. Всего состоит из 6 уровней.

уровни HSK	CEFR	Words Словарный запас
1 уровень	A1	150 слов
2 уровень	A2	300 слов
3 уровень	B1	600 слов
4 уровень	B2	1200 слов
5 уровень	C1	2500 слов
6 уровень	C2	более 5000 слов

Документы, необходимые для поступления на государственный грант в Китай и все должно быть на английском или китайском языке PDF:

- копия загранпаспорта
- Сертификат HSK или IELTS
- две рекомендательных писем из университета или школы
- прочие достижения и сертификаты
- мотивационное письмо
- Аттестат или диплом, копия транскрипта
- Мед справка для обучения за рубежом
- справка о несудимости

Я думаю, что информации в этой статье были полезны для вас.

Елбасы: «Каждый должен глубоко понимать, что самым фундаментальным, главным фактором успеха является образование. Образование всегда должно быть на первом месте среди приоритетов нашей молодежи. Потому что только нация, которая ставит знания выше всех в системе ценностей, добьется успеха».

ЛИТЕРАТУРА

1 Bellassen, Joël (2011). «Is Chinese Europcompatible? Is the Common European Framework Common?: The Common European Framework of References for Languages Facing Distant Language». New Prospect for Foreign Language Teaching in Higher Education –Exploring the Possibilities of Application of CECR–. Tokyo: World Language and Society Education Center (WoLSEC). pp. 23–31. ISBN 978-4-925243-85-8.

2 «Chinese Tests_HSK». Archived from the original on 11 June 2019. Retrieved 2 May 2015.

3 «HSK and FAQ». confucius.emory.edu. Retrieved 2019-02-04.

4 «HSK Test - Vocabulary List and Information». chinaeducenter.com. Retrieved 2019-02-04.

5 «HSK Test Preparation & Practice - Free Trial - HSK Practice Tests - HSK Practice Questions - HSK Score Improvement». Retrieved 2 May 2015.

6 https://www.akorda.kz/kz/events/akorda_news/press_conferences/memleket-basshysynyn-bolashakka-bagdar-ruhani-zhangyru-atty-makalasy

АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ӨЗДІК ЖҰМЫСЫ

БИЛЬТАЕВА Г. Е.

магистрант, Торайгыров университеті, Павлодар қ.

НУРГАЛИЕВА М. Е.

кауымд. профессор, Торайгыров университеті, Павлодар қ.

Соңғы жылдары оқу үдерісінде, атап айтқанда шет тілдерін оқытуда білім алушылардың өздік жұмысына көбірек көңіл бөлінуде. Бұл көптеген факторларға байланысты, соның ішінде қазіргі қарқынды, үнемі өзгеріп тұратын әлемде белгілі бір білімге ие болу жеткіліксіз. Адам өз білімін өздігінен толықтыра алуы, өзін-өзі тәрбиелеумен айналысуы керек. Қазақстан Республикасының білім берудің жаңартылған мазмұнында «дамушы қоғамға таңдау жағдайында өздігінен жауапты шешімдер қабылдай алатын, олардың ықтимал салдарларын болжай алатын, ынтымақтастыққа қабілетті, ұтқырлықпен, динамизмен, конструктивтілікпен ерекшеленетін заманауи білімді, өнегелі, бастамашыл адамдар қажет...» деп жазылған [1]. Ағылшын тілі саласында өздігінен білім алу қабілеті ерекше өзектілікке ие болады, өйткені ағылшын тілін көптеген мамандықтардың өкілдері қолданады және түлектердің сәтті әлеуметтенуіне ықпал ететін ағылшын тілін білу. Дербестік адамның туа біткен қасиеті емес. Білім алушы өздігінен жұмыс істей алуы үшін оған осыны үйрету керек. Сондықтан өздік жұмысты ұйымдастыру мәселелері әсіресе өзекті болып табылады. Өздік жұмыс дағдыларын қалыптастыруға ықпал ететін ағылшын тілі сабақтарында заманауи педагогикалық технологияларды қолдануға тоқталғымыз келеді.

Осындай технологиялардың бірі – модульдік оқыту. «Модульдік оқыту оқу материалының қатаң мазмұнын, білім мен іс-әрекет

тәсілдеріне қойылатын нақты талаптарды, еңбекті алгоритмдеуді көздейді» [2, 51 б.]. Модульдік оқыту білім алушылардың жеке өздік жұмысын ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Біз грамматикалық материалды қайталауға және жүйелеуге арналған сабақтарда жоғары сыныптарда модульдік оқытуды қолданамыз. Бір модульді орындауға бір сабақ беріледі. Әдетте, мұндай сабақ тақырып бойынша бақылау немесе өздік жұмыс алдында өткізіледі. Білім алушылар өздігінен жұмыс істейді. Әр жаттығуды орындағаннан кейін олар бақылау парағына сәйкес орындалудың дұрыстығын тексереді, білім деңгейінің схемасында өздеріне ұпайлар береді. Егер тексеруден кейін сұрақтар қалса, білім алушылар мұғаліммен кеңеседі. Әркім өз режимінде жұмыс істейді және жұмыстың соңында әркім өз нәтижесін көріп, нақты нені қайталау керектігін түсінеді. Осылайша, білім алушылардың дербестігі, ақыл-ой және танымдық белсенділігі, сонымен қатар әр білім алушының жұмыс уақыты бірдей жаттығулармен дәстүрлі фронтальды жұмыс жасаудан айырмашылығы артады. Мұғалімнің әлсіз білім алушыларға көбірек көңіл бөлуге, оларға өткен материалды тағы бір рет түсіндіруге мүмкіндігі бар.

Көптеген адамдар «өздік жұмыс» терминін білім алушылардың жеке жұмысы ретінде ғана түсінеді. Алайда, біздің ойымызша, өздік жұмыстың жұптық және топтық формалары үлкен әлеуетке ие. Мұндай жұмысты топтық оқыту әдісін немесе бірлесіп оқытуды қолдана отырып ұйымдастыруға болады. «Бірлесіп оқытудың негізгі идеясы – бұл тек бірлесіп жұмыс істеу ғана емес, бірге оқу» [3, 19 б.]. Ең бастысы – бәсекелестік емес, ынтымақтастық. Топтың әр мүшесі бүкіл топтың жетістігі үшін жауап береді. Бірлесіп оқытудың көптеген тәсілдері немесе нұсқалары бар. 10-11 сыныптарда жұмыс жасай отырып, біз келесі тәсілдерді қолданамыз:

1) 10-сыныпта ағылшын тілі сабағында мәтінмен жұмыс.

Сабақта білім алушылар мәтінді оқиды. Мәтінге дейінгі және мәтіндік тапсырмалар фронтальды түрде орындалады. Сынып гуманитарлық бағытта жұмыс істегендіктен, сондықтан аудармаға көп көңіл бөлінеді, ол тек оқыту құралы ретінде ғана емес, сонымен қатар өзін-өзі оқыту мақсаты ретінде қарастырылады. Мұғалім мәтінді бөліктерге бөледі. Білім алушылар топтарға бөлінеді. Бұл жағдайда гетерогенді топтарды қолданған дұрыс, яғни бір топта әр түрлі деңгейдегі білім алушылар жұмыс істейді. 15 минут ішінде топ мәтіннің үзіндісін мәнерлеп оқып, әдеби аудармасын дайындауы керек. Жұмыстың соңында топ мүшелерінің бірі жұмыс үшін есеп

береді, яғни мәтінді оқиды және аударады. Барлық топ бірдей бағаларға ие болады. Осылайша, әркім жұмыстың жалпы нәтижесі үшін жауап береді. Бұл жақсы оқитын білім алушыларға материалды басқаларға түсіндіруге ынталандырады, ал екінші жағынан төмен оқитын білім алушылар қосымша мотивация алады. Олар бірлесіп жұмыс істейді, барлығы ортақ жұмысқа өз үлестерін қоса алады. Егер уақыт болса, білім алушыларға топтың жұмысына қосқан үлесін, сондай-ақ топта қалай қарым-қатынас жасағанын бағалауды ұсына аласыз. Сол сияқты мәтінмен жұмыс жасаудың басқа да түрлерін ұйымдастыруға болады.

«Ағылшын тілді елдердегі мерекелер» тақырыбын оқып немесе қайталай отырып, жұмысты келесідей ұйымдастыруға болады. Мұғалім тақтаға (немесе сыныптың әр бұрышына орналастырылған карточкаларға) 3-4 мерекенің аттарын жазады (білім алушылардың санына байланысты). Әр білім алушы көбірек білетін, өзіне ұнайтын мерекені таңдайды. Осылайша, 3-4 адамнан тұратын топтар құрылады. Егер топ үлкен болса, оны екіге бөлуге болады. Содан кейін әр топ бірге отырады. 15-20 минут ішінде олар таңдалған мерекені талқылап, барлық ақпаратты жинауға тырысуы керек. Сонымен қатар, олар басқа мерекелер туралы сұрақтар қоюы керек. Содан кейін талқылау ұйымдастырылады. Әр топ басқа командаларға сұрақтар қойып, өздерінің мерекелері туралы сұрақтарға жауап береді. Команда әр сұраққа 1 ұпайдан, әр дұрыс жауапқа 2 ұпайдан алады. Осылайша, материал жалпыланады, ауызша сөйлеу дағдылары жетілдіріледі. Мұғалім ұйымдастырушы рөлін атқарады. Ол топтық талқылау кезінде балалардың ағылшын тілінде сөйлейтіндігіне көз жеткізуі керек. Егер білім алушылар ана тіліне ауысса, ұпайларды шегеруге болады. Сонымен қатар, топтың барлық мүшелерінің жұмысқа қатысуын бақылау қажет. Сіз кез-келген тақырыпты қайталаған кезде осындай жұмысты ұйымдастыра аласыз. Шағын топтарда талқылау барлық білім алушыларға, соның ішінде әлсіздерге немесе бүкіл сынып алдында сөйлеуге ұялатындарға ағылшын тілінде сөйлеуге мүмкіндік береді.

Модульдік оқыту және ынтымақтастықта оқыту – ағылшын тілі сабақтарында білім алушылардың өздік жұмысын ұйымдастыруға мүмкіндік беретін заманауи педагогикалық технологиялар. Алайда, жұмыстың дәстүрлі түрлерін қолдана отырып, бір жағынан білім алушыларға өз тәуелсіздігін көрсетуге көбірек мүмкіндік беру, екінші жағынан оларды өздігінен жұмыс істеуге дайындау қажеттілігі туралы есте ұстаған жөн.

Бірінші жағдайда, бұл білім алушыларға өздері болжай алатын нәрсені түсіндірмеу, олар үшін өздері жасай алатын нәрсені жасамау туралы айтып отырмыз. Кейде сұрақ қою немесе тапсырманы түсіндіру кезінде балаларға ойлануға сәл көбірек уақыт беру жеткілікті, қайтадан түсіндіруге асықпаныз, сонда білім алушылар өздігінен жеңе бастайды. Өздік жұмыстың жеке, жұптық және топтық формаларын қолдану қажет. Білім алушыларда өз белсенділігі мен тәуелсіздігін көрсетуге көбірек мүмкіндік болуы керек. Мысалы, біз кез-келген мәселелерді жұпта, шағын топтарда талқылауды кеңінен қолданамыз. Бұл диалогты құру туралы емес, тек талқылау туралы. Мұғалімнің басты міндеті – талқылау кезінде ана тіліне ауыспай, ағылшын тілін қолдануға үйрету.

Өздік жұмысқа дайындық туралы айтатын болсақ, білім алушыларды әртүрлі оқу стратегияларымен таныстыру қажет. Бұл, мысалы, мәтінмен жұмыс істеу стратегиялары туралы: мәтіндегі тіректерді көре білу, таныс емес сөздерді елемей, егер олар жалпы түсінуге әсер етпесе, негізгі идеяны бөліп көрсету, оқылғаннан қорытынды жасау және т.б.

Анықтамалық әдебиеттерді, атап айтқанда сөздіктерді қолдануды үйрену маңызды аспект болып табылады. Көбінесе білім алушылар мәтіннен қажетті сөзді таба алмайды, өйткені олар сөздің сөздік формасын қалай таңдауға болатындығын білмейді, бірнеше мәліметтерден қолайлы мағынаны таңдай алмайды. Сөздікпен және басқа анықтамалық әдебиеттермен жұмыс істеуге үйрету – мұғалімнің міндеті.

Әрі қарай өзін-өзі тәрбиелеу және тілді өздігінен қолдану үшін сөзжасам дағдыларын қалыптастыру да маңызды рөл атқарады. Сөзжасам тапсырмасы ағылшын тіліндегі ҰБТ енгізілгені кездейсоқ емес. Алайда сөзжасам бойынша жұмыс бүкіл оқу кезеңінде жүргізілуі керек. Егер бағдарламада жаттығулар жеткіліксіз болса, қосымша материалдарды пайдалану керек.

Оқушылардың дербестігін дамытуда өзін-өзі бақылау және өзін-өзі түзету маңызды рөл атқарады. Сабақтарда өзін-өзі бақылау мен өзін-өзі түзетуді дамыту үшін біз білім алушыларға өз жұмысын тексеруге, үлгісімен салыстыруға мүмкіндік беруге тырысамыз. Осыған байланысты мұғалімнің қателіктерге қатынасы мәселесі туындайды. Біздің ойымызша, шет тілін үйрену кезінде қателіктер табиғи және сөзсіз болады. Білім алушыларға өз қателіктерін өздігінен түзетуге мүмкіндік беру керек. Бұл жағдайда қате тежегіш емес, оқу процесінде дамушы фактор болады. Өзін-

өзі бақылау дағдыларын дамыту өзара бақылауға ықпал етеді. Басқалардың сөйлеуіндегі қателіктерді көре білуге үйрене отырып, білім алушылар сөйлеу әрекетін жақсы басқара алады. Біз 10-11 сыныптардағы сабақтарда өзара бақылауды кеңінен қолданамыз. Бұл жұптасқан өзара бақылау, білім алушылар бір-бірінің үй тапсырмасын, өздік жұмысын тексереді. Сонымен қатар, бұл шағын топтардағы өзара бақылау. Мысалы, мәтінді қайта айтып беру қабілетін тексеру кезінде. Алдымен бір мықты білім алушы бүкіл сынып алдында сөйлейді. Білім алушылар мұғаліммен бірге оның әңгімесін талқылайды, осылайша тапсырманы орындаудың үлгісін жасайды. Содан кейін сынып шағын топтарға бөлініп, балалар бір-бірінің әңгімелерін тыңдайды. Мұғалім олардың жұмысын қадағалай отырып, топтан топқа ауыса алады немесе бүкіл сынып алдында сөйлеуге қиналатын әлсіз білім алушыны тыңдай алады. Егер мұғалім сыныппен жақсы сенімді қарым-қатынас орнатқан болса, егер сабақтарда жұмыс істейтін іскери атмосферасын тудыру мүмкін болса, онда білім алушылар мұндай жұмысқа байыпты қарайды, жолдастарын объективті бағалауға тырысады. Бір жағынан, мұндай жұмыс сабақта сөйлеу тәжірибесінің уақытын арттыруға мүмкіндік береді, өйткені бірнеше білім алушы бір уақытта сөйлейді. Екінші жағынан, бұл өзін-өзі бақылаудың дамуына ықпал етеді.

Жалпы, дербестікті дамыту, өздігінен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру – қазіргі заманғы шет тілі мұғалімі жұмысындағы басым міндеттердің бірі деп айтуға болады. Білім алушылардан дербестікті талап ете отырып, мұғалім өзіне сұрақ қоюы керек, ол оны білім алушыларына үйретті ме.

ӘДЕБИЕТТЕР

1 Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы / Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17669 болып тіркелді.

2 Шамова, Т.И. Педагогические технологии: что это такое и как их использовать в школе / Т.И. Шамова. – Тюмень, 1997. – 280 с.

3 Қыдырбек О., Кабдылова Г.Т., Рыскулбекова К.К., Технологиялық, педагогикалық және мазмұндық білім салаларын өзара ықпалдастыру: әдістемелік нұсқаулық. – Алматы, 2015. – 108 б.